

Centraal Bureau voor de Statistiek

Conjunctuurbericht

PB01-041
22 februari 2001
10.30 uur

Februari 2001: De Conjunctuur in 2000

Economische groei in 2000: 3,9%

Ook in 2000 heeft de Nederlandse economie een goed jaar doorgemaakt. De volumegroei van het bruto binnenlands product (BBP) is uitgekomen op 3,9%. Het is het vierde jaar op rij met een economische groei in de buurt van vier procent. De uitvoer doet het in 2000 uitstekend, de volumestijging is de hoogste van de afgelopen tien jaar. Mede door de prijsstijging van aardolie en de duurdere dollar zijn de prijzen vorig jaar gestegen. De inflatie is de hoogste sinds 1994 en het stijgingpercentage van de producentenprijzen loopt in de dubbele cijfers. Mede hierdoor kon de rente het lage niveau van 1999 niet handhaven. Eind 2000 staat de hypotheekrente op een niveau dat sinds 1996 niet meer is voorgekomen. De jaarcijfers over 2000 met betrekking tot de arbeidsmarkt zijn gunstig. De werkgelegenheid stijgt met 150 duizend mensen en de werkloze beroepsbevolking daalt met 25 duizend personen. Wel zijn deze mutaties minder groot dan in voorgaande jaren. Bij een internationale vergelijking van de economische groei presteert Nederland bovengemiddeld en bij de inflatie neemt ons land een middenpositie in. Nederland blijft internationaal goed scoren met de ontwikkeling van de werkloosheid.

Middelen en bestedingen: uitvoer neemt voortouw

In 2000 bedraagt de economische groei in ons land 3,9%. Dit is even hoog als in 1999. De uitvoer is in 2000 de belangrijkste motor voor de economische groei. Aan de bestedingenkant van de economie loopt de groei van de investeringen wat terug, van 6,5% in 1999 naar 4,3% in 2000. Deze groeivertraging zit zowel bij de bouwwerken als bij auto's en computers. Bij de bouwwerken hangt de vertraging samen met een minder aantal werkbare dagen in de tweede helft van vorig jaar. De volumegroei van de consumptie (3,7%) is in 2000 opnieuw robuust, maar iets minder uitbundig dan de hoge groeicijfers in de beide daaraan voorafgaande jaren. Aan de middelenkant van de economie versnelt de invoer naar een volumetoename van 8,9%, maar de stijging van de invoer blijft voor het eerst sinds 1996 achter bij die van de uitvoer. De prijsstijging van het BBP is opgelopen tot 3,1%, de hoogste toename sinds 1982. De prijsontwikkeling van het BBP betreft naast de prijzen

CBS-Persdienst

Postbus 4000
2270 JM Voorburg
tel. (070) 337 58 16
fax (070) 337 59 71
E-mail:
persdienst@cbs.nl

Het CBS
is een dienst van
het Ministerie van
Economische Zaken

van de consumptie en investeringen ook het verschil in ontwikkeling tussen de uitvoer- en de invoerprijzen.

Uitvoer: hoogste groeicijfer afgelopen tien jaar

De volumegroei van de uitvoer in 2000 bedraagt 9,1%. Dit is de grootste stijging sinds meer dan tien jaar. Na de teruglopende groei in 1999 als gevolg van de tegenvallende ontwikkelingen in de wereldhandel is de uitvoer in 2000 weer de aanjager van de economische bedrijvigheid in ons land. Net als in voorgaande jaren is de groei van de wederuitvoer van goederen (14%) beduidend hoger dan de groei van de goederenexport uit Nederlandse productie (7%). De wederuitvoer bestaat uit ingevoerde goederen in Nederlands eigendom, die zonder een bewerking te ondergaan weer worden uitgevoerd. Dit bevestigt het beeld van Nederland als distributieland. Uitschieter bij de uitvoer van in Nederland geproduceerde goederen is de productgroep elektrotechnische machines en optische apparaten. De uitvoer bij deze productgroep, die ongeveer éénvijfde deel van de totale uitvoer uitmaakt, stijgt met bijna 20%. Ook de uitvoer van de productgroep machines en apparaten stijgt met 12% fors. De machine-industrie in ons land levert dus een flinke bijdrage aan de exportgroei. Traditioneel gematigd groeit de export van voedings- en genotmiddelen. De chemische producten en de rubber- en kunststofproducten stijgen iets meer dan de totale uitvoer.

Productie: commerciële dienstverlening groeit het snelst

Het volume van de totale toegevoegde waarde in 2000 is 3,9% groter dan in 1999. In bijna alle bedrijfstakken is het productievolume groter dan in het jaar ervoor. Alleen in de delfstoffenwinning ligt de productie in 2000 een fractie lager.

De goederenproducenten (bedrijven in de landbouw, delfstoffenwinning, industrie, energie en de bouw) groeien in 2000 met 3,0%. De groei in de landbouw ligt in 2000 een stuk lager dan in 1999. Binnen de industrie kennen de elektrotechniek en de chemische basisindustrie in 2000 een topjaar met productiestijgingen van 11% en 8%. De transportmiddelenindustrie laat als enige bedrijfsklasse binnen de industrie een lichte daling van de bedrijvigheid zien. Aan de productiekant van de economie groeit de commerciële dienstverlening al een paar jaar het snelst. Deze bedrijven in de handel, horeca, vervoer, post en telecommunicatie en de financiële en zakelijke dienstverlening kennen in 2000 een productiestijging van 5,1%. Toppers zijn hier de telecommunicatie en de financiële dienstverlening. De niet-commerciële dienstverlening (overheid, onderwijs en zorgsector) groeit in 2000 met 2,5%.

Gezinsconsumptie: ook in 2000 hoge groei

Het volume van de binnenlandse consumptie in 2000 is 3,7% groter dan een jaar eerder. Dit is het vierde jaar op rij met een hoge consumptiegroei van drieënhalf procent of meer. De uitgaven aan diensten laten in 2000 met 4,4% een sterke volumegroei zien. Bij de uitgaven aan goederen blijft de stijging beperkt tot 2,8%. In 1998 en 1999 bleef de volumetoename van de uitgaven aan diensten juist achter bij die van de goederen. Dit hangt samen met de ontwikkeling van de duurzame goederen. Bij deze consumptie categorie is de groei in 2000 (3,8%) nagenoeg gehalveerd. Over geheel 1998 en 1999 werden nog stijgingspercentages van respectievelijk 8,8 en 7,4 gemeten. Na een minder tweede en derde kwartaal leven de bestedingen aan duurzame goederen in het vierde kwartaal van 2000 weer op, waarschijnlijk deels onder invloed van aangekondigde fiscale maatregelen. Met name bij de aankoop van personenauto's lijkt de consument vooruit te lopen op de BTW-verhoging per 1 januari 2001. Dit heeft de bestedingen aan duurzame goederen aan het eind van het jaar een extra zetje gegeven.

Prijzen en rente: lopen in 2000 op

Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie ligt in het jaar 2000 gemiddeld 2,6% hoger dan het voorafgaande jaar. Dit is het hoogste inflatiecijfer sinds 1994. In de eerste helft van 2000 kwam de inflatie uit op 2,2%, wat gelijk is aan het jaargemiddelde over 1999. Maar in het tweede halfjaar nam de inflatie toe tot gemiddeld 2,9%. In maart werd de laagste geldontwaarding gemeten (1,9%), terwijl in oktober de inflatie met 3,1% op het hoogste punt van het jaar lag.

De producentenprijzen liggen in 2000 gemiddeld fors hoger dan in 1999. De stijging is in sterke mate beïnvloed door de prijsontwikkeling van ruwe aardolie. Hoewel de prijs in gulden van een vat ruwe aardolie van november op december vorig jaar daalde met ruim 20%, ligt de gemiddelde prijs in 2000 nog altijd ruim 80% boven die van het jaar daarvoor. De prijzen van grondstoffen en halffabrikaten die in de industrie verbruikt worden, namen zowel in de eerste helft van het jaar als het tweede halfjaar met gemiddeld ongeveer 19% toe. De afzetprijzen van Nederlandse industrieproducten zijn vorig jaar gemiddeld met ongeveer 12% gestegen. Tussen de ontwikkeling van de afzetprijzen naar het binnenland en die naar het buitenland ligt een duidelijk verschil. Geëxporteerde goederen werden 15% duurder vergeleken met 1999. De Nederlandse industrieproducten die in eigen land werden afgezet stegen beduidend minder in prijs (8%).

Het lage niveau van de rente in 1999 heeft zich vorig jaar niet weten te handhaven. Het gemiddelde rendement op staatsobligaties bereikte medio 1999 het historisch gezien lage niveau van 4,4%. Dit rendement, de indicator voor de lange rente, is de tweede helft van 1999 verder opgelopen. In januari 2000 bedroeg het rendement ongeveer 5,5% en in het verdere verloop van dat jaar is daar nauwelijks verandering in gekomen. De daggeldrente steeg in 2000 van 3,0% in januari naar

4,8% in december en ook de hypotheekrente is in de loop van vorig jaar in kleine stapjes opgelopen van 5,6% naar 6,2%. Hiermee staat de hypotheekrente op een niveau dat sedert september 1996 niet meer is voorgekomen. Naast andere factoren is dit ongetwijfeld een belangrijke reden dat het aantal afgesloten hypotheeklen vorig jaar in vergelijking met 1999 met 23% is afgenomen.

Arbeidsmarkt: werkgelegenheid neemt met ruim 150 duizend toe

Het totaal aantal mensen met een baan van twaalf uur of meer per week kwam in 2000 gemiddeld uit op bijna zeven miljoen. Dit aantal is 154 duizend hoger dan in 1999. De stijging is lager dan die in voorgaande jaren maar ligt nog altijd boven het gemiddelde van de laatste tien jaar. In de jaren 1997–1999 lag de groei van de werkzame beroepsbevolking rond de 200 duizend, terwijl in de periode 1990-1999 de toename gemiddeld ruim 130 duizend per jaar bedroeg.

In 2000 is de arbeidsdeelname van vrouwen verder opgelopen. Vorig jaar had ruim 52% van alle vrouwen van 15–64 jaar betaald werk voor twaalf uur of meer per week. In 1990 was dit percentage nog 39. Ondanks deze groei is de arbeidsparticipatie van vrouwen nog steeds veel lager dan die van mannen (77%).

Het CBS stelt over de werkloosheid verschillende cijfers samen. Het cijfer van de geregistreerde werkloosheid geeft aan hoeveel mensen die bij een arbeidsbureau ingeschreven staan, daadwerkelijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Gemiddeld over heel 2000 kwam het aantal geregistreerde werklozen uit op 188 duizend, 33 duizend lager dan in 1999. De werkloze beroepsbevolking bestaat uit mensen die actief zoeken naar werk van twaalf uur of meer per week en direct kunnen beginnen. Het ingeschreven staan bij het arbeidsbureau is daarbij niet van belang. Deze werkloze beroepsbevolking is vorig jaar met 25 duizend gedaald tot 267 duizend. Deze daling is aanzienlijk kleiner dan die in de drie voorgaande jaren. Door de onafgebroken daling van de werkloze beroepsbevolking sinds 1994 heeft de werkloosheid nu het laagste punt bereikt sinds 1980. Het aantal werklozen in procenten van de beroepsbevolking kwam in 2000 uit op 3,7. Onder vrouwen is de werkloosheid tweemaal zo hoog als onder mannen (5,3% tegenover 2,6%).

INTERNATIONAAL

- **Nederland presteert bovengemiddeld**

Economische groei

In 2000 is het volume van het bruto binnenlands product (BBP) in Nederland 3,9% groter dan in 1999. Hiermee presteert ons land internationaal gezien bovengemiddeld. In de Europese Unie (EU) bedraagt de economische groei in het afgelopen jaar gemiddeld 3,3%. Vanaf 1996 ligt de groei van de economie in Nederland steeds boven het EU-gemiddelde. Bij onze belangrijkste handelspartners is de

economische groei in 2000 hoger dan die in 1999. Het groeitempo in Zwitserland, Duitsland en Italië heeft zich verdubbeld. De grootste procentuele volumestijgingen van het BBP zijn in 2000 gemeten in Canada en de Verenigde Staten (VS). De economie in de VS is onder het presidentschap van Clinton met gemiddeld 4% per jaar gegroeid. In de loop van verleden jaar is de economische groei in de VS wel afgezwakt. De volumestijging van het BBP in het vierde kwartaal ten opzichte van hetzelfde kwartaal van 1999 (3,5%) is ruim 2%-punt lager dan in de eerste drie kwartalen van vorig jaar. Japan laat voor het eerst na twee jaar weer een groei van boven de één procent zien.

Gezinsconsumptie

Internationaal gezien is de groei van de gezinsconsumptie in ons land hoog. Koplopers verleden jaar zijn de VS en Zweden met stijgingen van boven de vijf procent. De consumptiegroei in Spanje, het Verenigd Koninkrijk (VK) en Nederland is relatief ook hoog en ligt boven het EU gemiddelde. In de VS heeft de uitbundige groei van de gezinsconsumptie een aanzienlijk tekort op de handelsbalans veroorzaakt. In de eerste helft van vorig jaar stegen de bestedingen aan duurzame consumptiegoederen zelfs met 12%. De productiemiddelen in de VS konden niet aan de grote consumptievraag voldoen, waardoor goederen moesten worden ingevoerd. In dat licht zou een wat getemperde consumptieontwikkeling in de VS gewenst zijn, waardoor een toename van het handelstekort een halt zou worden toegeroepen. In de loop van 2000 is daarom door het Federal Reserve System (Fed) de rente een aantal maal verhoogd. Door de gebruikelijke vertraging werd een effect op de consumptie pas in het vierde kwartaal zichtbaar: de consumptiegroei van duurzame goederen viel in dat kwartaal terug naar 5%. De kans dat een lagere groei van de bestedingen tot een al te scherpe groeivertraging van de economie zou leiden heeft de Fed er toe aangezet om begin dit jaar de rente fors te verlagen.

Inflatie

In Nederland ligt de geharmoniseerde consumentenprijsindex in 2000 gemiddeld 2,3% hoger dan een jaar eerder. Dat is hoger dan de bovengrens van 2,0% die door de Europese Centrale Bank (ECB) wordt gehanteerd als maatstaf van prijsstabiliteit. Voor de 15 landen van de EU komt de inflatie gemiddeld uit op 2,1%. Net als in ons land is de inflatie in de landen van de EU in de loop van 2000 opgelopen. Door de hogere dollar en energieprijzen steeg de inflatie in de EU van 1,8% in januari naar een top van 2,6% in november. In bijna alle landen is de prijsstijging in 2000 dan ook hoger dan in 1999, alleen het VK vormt hierop een uitzondering. In Duitsland heeft het inflatiepercentage zich ten opzichte van 1999 verdrievoudigd. De inflatie in Spanje en de VS is internationaal gezien aan de hoge kant. Binnen de EU is Ierland koploper met een stijging van de consumentenprijsindex verleden jaar van 5,3%. In Japan zijn de prijzen voor het tweede achtereenvolgende jaar gedaald. In de periode 1991-2000 bedraagt de inflatie per jaar in Japan nog geen één procent.

Werkloosheid

De geregistreeerde werkloosheid ligt in Nederland verleden jaar 15% lager dan in 1999. De afgelopen vier jaar is de werkloosheid in ons land meer dan gehalveerd. Deze ontwikkeling steekt gunstig af bij die in de andere landen van de EU. In de periode 1997-2000 komt de afname van de werkloosheid in de EU uit op één vijfde. In Zwitserland is de werkloosheid voor de tweede keer op rij met bijna 30% gedaald. Door de aantrekkende economische groei is het aantal werknemers in dat land vorig jaar met 2,3% (ruim 80 duizend werknemers) toegenomen. In 1996 en 1997 lag de procentuele stijging van de werkloosheid in Duitsland nog boven de 10%. In 1998 sloeg de stijging van de werkloosheid om in een lichte daling. Daarna is het tempo van werkloosheidsdaling bij onze oosterburen ieder jaar iets toegenomen. In de VS is het aantal werklozen vorig jaar 5% lager dan een jaar eerder. Hoewel de procentuele daling achterblijft bij de Europese landen is de werkloosheid in de VS nu al voor het achtste jaar op rij afgenomen. Ten opzichte van 1993 ligt het aantal werklozen in de States bijna 60% lager.

Noot voor de redactie

Voor meer informatie over het Conjunctuurbericht kunt u contact opnemen met het Centraal Bureau voor de Statistiek in Voorburg, dhr. F.W. van Ingen Schenau, tel. (070) 337 48 14. Overige informatie kunt u verkrijgen bij de persdienst van het CBS, tel. (070) 337 58 16.